

Hol késik az új művészetpolitika?

Huszonnyolc ismert szobrász- és festőművész küzdelme
a közönnyel, viharral, meg nem értéssel

a Százados-úti művésztelep lakhatatlan műteremházaiban

Idő:

1945. 11. 26.

Személy:

Helyszám:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

1945. 11. 26.

Megállapítjuk,

hogy a főváros részéről megértéssel kezelik a telep ügyét. Renováltatják a műteremházakat, de lassú a tempó, egy-két kőműves vagy teifedő példázza a munkát és féltő, hogy elkésik az egész és az őszi esővíz-özön helyrehozhatatlan károkat okozhat a házakban, a művészek ottlévő vagyontárgyaiban és szobraiban. Megállapítottuk, hogy egészen kezező ígéretet kaptak a műtermek üyegezésére is, de sürgetjük: mikor?

Itt a telepen sem habra megy a játék. A legutóbbi felhőszakadásos vihar alkalmával úgy mentették ki egymás műveit a szobrászok az ablak, de az itteni méreteket tekintve, inkább oldalfal nélküli műtermekből. Az egyik szobrász műtermének felső galéria-boltozatát teljesen lerogyasztotta a vízár, életveszélyessé vált...

A művészek, akiket egy-két évi téllenségre ítél a kor és a háború, minden idegszálukkal dolgozni szeretnének és sem az állam, sem a főváros, de még a mondák ködébe vesztett mecénások sem néznek feléjük. Tudják, hogy ílyesmin most nem dőlhet el a világ sora, de a nemzet jövőjét azért mégis építeni szeretnének. Boldogan kapnak egy-egy kívülről jött megbízá-

son. Zsdanov orosz tábornok, tank körül harcoló katonák szoborcsoportozatát rendelte meg Mikus Sándor és Ungvári Lajos szobrászművészeknél. A Belgrád felszabadítását megörökítő szoborművet Titó marsallnak ajánlotiák fel és a belgrádi szkupstinában helyezték el. A tetszés olyan méretű volt, hogy kicsinyített mását a moszkvai katonai akadémia belső díszítésére is megrendelték...

Az állam segítő, megértő felkarolását várjuk; azt kérjük, hogy az újjáépülő Budapest intézményeit, lakóházait művészi szobrok, reliefek, képek díszítsék. A hamis, marionettízü mecénási kor lezárult, a művészeknek akár Keleten, akár Nyugaton él, szerves részként kell beleilleszkednie az építés, alkotás harmónikus egészébe. Nem lehetünk ezután is inyenc művészetkedvelők gazdagság- vagy szépségdíktálta szolgálói... — mondják, majd.

így nyilatkoznak

tovább a művészek:

— Csak ülünk, ülünk félig lakhatatlan műteremházaiban és várjuk a mindenki szépségét szolgáló megbízásokat. De az egyre késik. A Dózsa György szoborpályá-

zathoz hasonló munkákat kérünk. Elég sok rossz szobor áll és elég sok jó szobor helye betöltetlen a fővárosban és a vidéken. Törődjenek velünk, ne úgy oldják meg főbb kérdéseinket, mint a telepünk ügyét. Eddig a központi városházán intézték a telep sorsát, most áttették a X. kerületi előljárásság hatáskörébe. Még azt sem mondjuk, hogy rossz cserét csinálunk. Itt is szeretnénk bennünket. De dönteni ügyis csak a központ tud az építés, támogatás stb. ügyeiben. Szegénységért vagy egyéb bizonyítványért eddig is eltaláltunk a kerületünkbe...

Csendesen dohognak, de mosolyognak. Reménykedők, mint a tavaszt hozó fecskék. Várják a munkát.

— Csak gipsz volna a szobrokhoz — mondja az őszszakállú, arcával barbizoni mestereket mintázó Medgyesi Ferenc —, egész Pesten nincs a ha van, mázsánsként 6-8000 pengő. Ez a mi «fekete» problémánk. Ezenkívül a telep sorsa és a nemzet munkájában való részvétel a szívügyünk, a többi bajtól — nevet szélesen, tele torokkal — megmenti a művészt a saját fantáziája...

(h. l.)

Mintha óriás ökle vágott volna a dús park közepébe s ütése nyomán széttöröredtek az emberi játék-házak, kiszáradt a szökőkút, dudává csenevészedtek a kőpavillonok feljutói. Ha a természet mesterkéllen vegetációja, a csúlságot szégyellősen eltakaró dúslombú fák nem állnának itt, mint a jövő remény-igéretej, nem igen különbözne a fővárosnak ez a művész-szigete sem a kültelkek bombázás és egyéb háborús vészek dúlta negyedeitől. Ez a sok bokor és fajátékony selymes takarójával nyárára felöltöztette és jólelkű vidéki asszonnyá változtatta a telepet. — De mi lesz itt télen? — Ezt kérdi huszonnyolc művész és majdnem cehtársuk, a telep egyetlen civil lakója: Derzsi Gábor kőfaragómester.

A művészek

a műteremházak egymásutánja szerint, saját személyükben vagy műveiken át figyelnek elének, amint járjuk az elárvult telepet. Cser Károly, Antal Károly, Szabó Iván, Győri Dezső, Ősz Nemes György, Somogyi Sándor, Csorba Géza, Tóth B. László, Varga Oszkár, Ungvári Lajos, Medgyesi Ferenc, Martinelly Jenő, Siklódy Lőrinc, Csicszer János, Zentai Tóth István, Sidló Ferenc, Mikus Sándor, Horváth Géza, Vas Viktor, Szentgyörgyi Nelly (a Nobel-díjas Szentgyörgyi Albert professzor leánya, a telep új lakója), Kallós Ede, Kis János,

B. Farkas Sándor szobrászművészek, Kákonyi István, Gábor Móric, Mátyai József, Pádva Kálmán, Gereházi György festőművészek — a telep mostani lakói. Egy közös sorsuk van: a hatalmas emeletmagas műteremfalak, mint gigászi fémkeretek, ablakok nélkül rajzolódnak a kerire, nagyon sok helyen pedig az eső is bezuól a lakásokba és a műtermekbe, a hiányos tetőzeteken keresztül. A meszelt fal lukszusát alig-alig ismerik, a bombázott falak hézagait nemrégén vagy még egyáltalán be sem tömött műteremházakban, egyszerűval, aki szereti a tizenkilencedik század murgeri bohémromantikáját, az itt maradéktalanul megkaphatja. De hol vannak az akkori lakomák, a mecénások, a kibontakozó siker felé vezető munka lehetőségei?

Medgyesi Ferencnek, a párisi, brüsszeli, veneziai, madridi kiállítások aranyéremmel díjazott művészének műteremháza előtt elhelyezkedünk néhányan művészek, újságírók, hogy «törvényt ülünk» a bajok felett, amelyek oly sötét tél köbe, bronzba, márványba nem faragható vagy önthető fűréval fenyegetik huszonnyolc, a magyar újjáépítésbe bekapcsolódní kívánó művész életét.